

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. gegužės 8 d. Nr. 21RE2-114 (AG2-88/13-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Evaldo Ambrozaičio, Vilijos Astrauskienės ir Ingos Drąsutavičienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja), sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei, dalyvaujant pareiškėjams X. Y. ir Z. Y., pareiškėjų atstovei advokato padėjėjai A. Y., atsakovės įgaliotai atstovei C. Y.,

2024 m. gegužės 7 d. Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrino administracinį ginčą pagal pareiškėjų X. Y. ir Z. Y. skundą atsakovei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024 m. kovo 15 d. informacijos Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. balandžio 17 d. priimtas nagrinėti pareiškėjų X. Y. ir Z. Y. skundas atsakovei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba) (b. l. 1–10), kuriuo prašoma panaikinti Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024 m. kovo 15 d. informaciją Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“ (toliau – ir skundžiamas Aktas) bei įpareigoti atsakovę išduoti nustatytos formos pažymą, patvirtintą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2020 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. BV-226, kurioje nurodyti informaciją apie nenustatytą vaiko, D. Y., a. k. (duomenys neskelbtini), teisių pažeidimą.

Skunde nurodoma, kad pareiškėja, siekdama dukrą D. Y. ugdyti šeimoje, pateikė (per savo atstovę) prašymus Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Tarpinstitucinio koordinavimo grupei ir Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriui, kaip tai nustato teisinis reglamentavimas, t. y., pareiškėjai, siekdami ugdyti vaiką šeimoje, turėjo gauti pažymą apie tai, kad nebuvo (nėra) skirtos minimalios ar vidutinės priežiūros priemonės vaikui ir (ar) nebuvo (nėra) taikoma atvejo vadyba per pastaruosius dvejus metus nuo prašymo pateikimo dienos, bei kad nenustatyti vaiko teisių pažeidimai. Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius 2024 m. kovo 15 d. pateikė skundžiamą Aktą, kuriame nurodyta, kad „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 31¹ str. bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gegužės 20 d. nutarimu „Dėl ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Nr. 504 patvirtinto Ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkos aprašo 10.5. punktu arba Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-1049 patvirtinto Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos

aprašo 11.2 punktu teikiama informacija dėl vaiko teisių pažeidimo (-ų), susijusio (-ų) su vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) jis gyvena, pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu dėl narkotinių (ar psichotropinių) medžiagų, alkoholio vartojimo, smurto ar kitų vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) vaikas gyvena, veikslių ar neveikimo, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui, nustatymo per pastaruosius dvejus metus nuo tėvų (globėjų, rūpintojų) prašymo pateikti informaciją gavimo dienos: „Nustatytas (-i) vaiko teisių pažeidimas (-ai), susijęs (-ę) su vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) jis gyvena, pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu: Dėl kitų vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) vaikas gyvena, veikslių ar neveikimo, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui, t. y. (duomenys neskelbtini) nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai, pažeista galima vaiko teisės į tinkamas gyvenimo sąlygas (duomenys neskelbtini)“.

Skunde pažymima, jog sprendimas apie tai, kad (duomenys neskelbtini) nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai, pažeista galima vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas (duomenys neskelbtini), prie skundžiamo Akto nepridėtas, todėl pareiškėja nežino, koks pažeidimas turimas omenyje.

Pareiškėjai nesutinka su pateiktais duomenimis apie tai, kad buvo nustatytas vaiko teisių pažeidimas. Pažymi, jog atsakovė buvo priėmusi nutarimą, kuriuo pareiškėja buvo nubausta įspėjimu, tačiau jį apskundus bendrosios kompetencijos teismui, jis buvo panaikintas. Teismas sprendė, kad šiuo atveju byloje nėra pateikta pakankamai įrodymų, patvirtinančių, kad dėl to, jog D. Y., esant gydytojo rekomendacijai jai nelankyti pamokų (duomenys neskelbtini), ir progimnazijos direktoriaus įsakymui atleisti ją nuo ugdymo proceso laikotarpiu nuo (duomenys neskelbtini), laikotarpiu nuo (duomenys neskelbtini) nedalyvavo ugdymo procese, X. Y. panaudojo tėvų valdžią priešingai vaiko interesams.

Be to, pareiškėja kreipėsi ir į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigą, 2022 metais ir 2023 metais, kuri 2023 m. spalio 27 d. surašė pažymą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. ir X. Y. skundo tyrimo“, kuriame užfiksavo, jog nenustatė vaiko teisių pažeidimo.

Skundžiamame Akte nurodytas pareiškėjų, kaip vaiko D. Y. atstovų pagal įstatymą, pareigų nevykdymas, o būtent veiksmai ar neveikimas, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimą, t. y., kad (duomenys neskelbtini) nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai, pažeista galima vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas (duomenys neskelbtini), patenka į tą terminą, dėl kurio išsamiai pasisakė pirmosios instancijos teismas 2022 m. rugsėjo 13 d. nutarime. Minėtame teismo nutarime konstatuota, kad vaiko mama nepadarė jokių pažeidimų susijusių su vaiko teise į mokslą ar tinkamas gyvenimo sąlygas. Apie tai, kad nenustatyta jokių pažeidimų, buvo pasakyta ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos 2023 m. spalio 27 d. pažymoje Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. ir Z. Y. skundo tyrimo“.

Pareiškėjai taip pat nurodo, jog iš skundžiamo Akto nėra aišku, ar pažeidimas susijęs su netinkamai įgyvendinama vaiko teise į mokslą, ar į vaiko teisę į tinkamas gyvenimo sąlygas, ar tai yra traktuojamas kaip vienas ir tas pats pažeidimas.

Skunde taip pat nurodoma, jog nėra jokio pagrindo teigti, kad pareiškėjai nebendradarbiauja su atsakove, vengia kontakto su ugdymo įstaigos specialistais, vengia vaiką pristatyti gydymo įstaigoms ar kad vaikas negydomas. Vaiko tėvai (duomenys neskelbtini) progimnazijai pateikė visą turimą informaciją apie vaiko sveikatos būklę. Kartu pažymima, kad tėvai bendravo ir susirašinėjo su progimnazijos administracija per TAMO ir kitais būdais. Daug kartų aiškino vaiko sindromo požymius, netgi už savo pinigus samdė psichologą, kuris paaiškintų vaiko sveikatos būklę, elgesį bei kaip mokytojais turi elgtis su vaiku.

Komisijos posėdžio metu pareiškėjai ir jos atstovė prašė skundą tenkinti jame ir posėdžio metu išdėstytų argumentų pagrindu. Papildomai paaiškino, kad pareiškėjams nėra aiškus Akte nurodytų, nustatytų galimai nesmurtinių vaiko teisių pažeidimų (pažeista galima vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas) turinys, kadangi (duomenys neskelbtini) atsakovės Klaipėdos miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus užpildytoje Vaiko situacijos vertinimo anketoje Nr. (duomenys neskelbtini) (toliau – ir Anketa) nurodyti du nedetalizuoti ir pareiškėjų atveju neindividualizuoti rizikos veiksniai, tačiau nenurodytas konkretus vaiko teisių pažeidimas. Papildomai pažymi, jog Anketoje yra nurodyti ir kiti su pareiškėjų situacija nurodyti netikslūs bei klaidingi duomenys, o byloje pateikta medžiaga (gydytojų išrašai,

reabilitacijos įstaigos duomenys) paneigia tėvams metamus kaltinimus dėl vaiko teisių pažeidimo jį izoliuojant nuo socialinės, ugdymo ir kitos aplinkos.

Atsakovė 2024 m. balandžio 24 d. Komisijai pateikė atsiliepiamą (b. l. 75–79), kuriame prašo atmesti skundą kaip nepagrįstą.

Nurodo, kad vadovaujantis Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų bazėje esančia informacija apie pareiškėjų šeimą, kurioje auga nepilnametė D. Y., Tarnyba 2024 m. kovo 15 d. parengė Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2020 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. BV-226 patvirtintos formos Informaciją apie (Ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą (duomenys neskelbtini), kurioje nurodė informaciją ir duomenis apie nepilnametės D. Y. atžvilgiu nustatytus vaiko teisių pažeidimus, t. y. (duomenys neskelbtini) nustatytus galimus nesmurtinius vaiko teisių pažeidimus – galimai pažeista vaiko teisė į tinkamą gyvenimo sąlygų užtikrinimą. Tarnyba, teikdama pareiškėjams nustatytos formos informaciją apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus, vadovavosi galiojančiu (neapskūstu ir nepanaikintu) administraciniu sprendimu – (duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketa Nr. (duomenys neskelbtini).

Nurodo, jog 2022 m. balandžio 29 d. Tarnyboje buvo registruotas pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kuriame nurodyta, jog Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus Klaipėdos mieste patarėja C. Y. 2022 m. balandžio 28 d. dalyvavo Tarpinstituciniame bendradarbiavimo posėdyje dėl D. Y. mokyklos nelankymo. Jo metu sužinojo, kad mergaitė apie 2 metus nebuvo ugdymo įstaigoje (taikomas nuotolinis mokymasis namuose), pedagogai jos nėra matę, nes tėvai neužtikrina mokymosi įjungiant kamerą. Gydanti gydytoja nurodė, kad rašant medicininę pažymą, siuntimus apie 2 metus taip pat nėra mačiusi vaiko. Vaikui skirtingų psichiatrų skiriami vaistai išrašomi dalyvaujant tik motinai. Tuo metu vaikas turėjo gydytis sanatorijoje (duomenys neskelbtini). Šeima Tarnybai žinoma nuo parvykimo prieš 2 metus į Lietuvą, iš Norvegijos institucijų, tada specialistai taip pat nematė mergaitės. Tėvai galimai piktnaudžiauja savo valdžia vaiko atžvilgiu, izoliuodami vaiką nuo išorinio pasaulio. Atsižvelgiant į tai, prašoma vertinti vaiko situaciją, pabendrauti su vaiku (duomenys neskelbtini).

Vadovaujantis tuo metu galiojusios Vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2019 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. A1-803 „Dėl vaiko situacijos vertinimo aprašo patvirtinimo“ redakcijos nuostatomis, (duomenys neskelbtini) buvo atliktas vaiko D. Y. situacijos vertinimas ir užpildyta Vaiko situacijos vertinimo anketa Nr. (duomenys neskelbtini) bei nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai – galimai pažeista vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas (vadovaujantis minėtu aprašu, vertinant vaiko situaciją, nustatytas šis rizikos veiksnys: 29.3.1. vaiko atstovai pagal įstatymą nuolat vengia kontakto su ugdymo įstaigos specialistais, privalomų sveikatos patikrinimų ir pan. ir taip daro neigiamą įtaką vaiko augimo, auklėjimo ir (arba) ugdymo procesui ir vaiko teisių bei geriausių interesų užtikrinimui).

Atsakovė paaiškina, jog pareiškėjai su atlikta Vaiko situacijos vertinimo anketa galėjo susipažinti jau tuomet, kai ji buvo užpildyta ir užregistruota, t. y. nuo (duomenys neskelbtini). Kadangi D. Y. motina su Tarnybos specialistais nebendradarbiavo, o vaiko tėvas galimai dirbo užsienyje ir Tarnybai jo kontaktai nebuvo žinomi, vaiko atstovai su (duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketa nesusipažino nei tada, kai ji buvo užpildyta ir užregistruota, nei vėliau – kai gavo 2022 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus pažymą, kurioje taip pat minima ir nurodoma, jog Tarnyboje buvo atliktas vaiko situacijos vertinimas.

Atsiliepime nurodoma, kad pareiškėjai, prašydami panaikinti skundžiamą individualų administracinį aktą – 2024 m. kovo 15 d. Aktą – savo prašymą grindžia 2022 m. rugsėjo 13 d. Klaipėdos apylinkės teismo nutarimu, kuriuo buvo panaikintas 2022 m. balandžio 12 d. Tarnybos nutarimas dėl administracinio nusižengimo, kai protokolas nesurašomas Nr. (duomenys neskelbtini) ir administracinio nusižengimo byla X. Y. atžvilgiu nutraukta (pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 73 straipsnio 1 dalį), tačiau atkreipia dėmesį, jog Tarnyba, 2024 m. kovo 15 d. teikdama duomenis apie pareiškėjų šeimą, net nesivadovavo minėtu nutarimu administracinio nusižengimo byloje, o vadovavosi Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje esančia informacija apie pareiškėjų šeimą, nustatytus vaiko teisių pažeidimus. Tarnybos specialistai

2022 m. balandžio 29 d. gavę pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą (duomenys neskelbtini) jį užregistravo Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų bazėje, o (duomenys neskelbtini) atlikę vaiko situacijos vertinimą ir užpildę Vaiko situacijos vertinimo anketą (duomenys neskelbtini), duomenis apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus taip pat užregistravo Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje ir minėtais duomenimis yra vadovaujamosi iki šiol, teikiant informaciją apie pareiškėjų šeimą.

Atsakovė teigia, jog pareiškėjai prašydami panaikinti skundžiamą Tarnybos Aktą ir prašydami įpareigoti Tarnybą išduoti nustatytos formos pažymą, kurioje nurodyta informacija apie nenustatytą vaiko teisių pažeidimą, prašo, jog Tarnyba teiktų melagingą, tikrovės neatitinkančią informaciją. Minėta (duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketa Nr. (duomenys neskelbtini), kurioje nustatyti galimi vaiko teisių pažeidimai yra laikoma galiojančiu administraciniu sprendimu, kuris niekuomet nebuvo apskūstas ir nebuvo panaikintas, ir kurios pagrindu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje yra registruoti ir apskaityti duomenys apie pareiškėjų bei jų nepilnamečio vaiko šeimą. Tarnyba, 2024 m. kovo 15 d. rengdama Informaciją apie (Ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą (Nr. (duomenys neskelbtini)), nurodė Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje esančius duomenis apie nepilnametės D. Y. atžvilgiu nustatytus galimus vaiko teisių pažeidimus, kurie Socialinėje paramos sistemoje yra suvesti pagal tebegaliojančią Tarnybos administracinį sprendimą – (duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketą Nr. (duomenys neskelbtini).

Komisijos posėdžio metu atsakovės atstovė prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą atsiliepime ir posėdžio metu išdėstytų argumentų pagrindu.

Skundas tenkinamas iš dalies.

Nagrinėjamas administracinis ginčas kilo dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024 m. kovo 15 d. informacijos Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“ (minėta, toliau – ir skundžiamas Aktas) teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, jog 2022 m. balandžio 29 d. Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius surašė pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 80), kuriame pranešimą surašiusi patarėja nurodė, jog 2022 m. balandžio 28 d. dalyvavo Tarpinstituciniame bendradarbiavimo posėdyje dėl vaiko D. Y., gim. (duomenys neskelbtini), mokyklos nelankymo. Jo metu sužinojo, kad mergaitė apie 2 metus nebuvo ugdymo įstaigoje (taikomas nuotolinis mokymasis namuose), pedagogai jos nėra matę, nes tėvai neužtikrina mokymosi įjungiant kamerą. Gydanti gydytoja nurodė, kad rašant medicininę pažymą, siuntimus apie 2 metus taip pat nėra mačiusi vaiko. Vaikui skirtingų psichiatrų skiriami vaistai išrašomi dalyvaujant tik motinai. Šiuo metu vaikas turėtų gydytis sanatorijoje (duomenys neskelbtini). Šeima Tarnybai žinoma nuo parvykimo prieš 2 metus į Lietuvą, iš Norvegijos institucijų, tada specialistai taip pat nematė mergaitės. Tėvai galimai piktnaudžiauja savo valdžia vaiko atžvilgiu izoliuodami vaiką nuo išorinio pasaulio. Prašė vertinti vaiko situaciją, pabendrauti su vaiku.

(duomenys neskelbtini) atsakovės Klaipėdos miesto vaiko teisių apsaugos skyrius užpildė Vaiko situacijos vertinimo anketą Nr. (duomenys neskelbtini) (minėta, toliau – ir Anketa, b. l. 81–88). Anketoje nurodyta, jog su vaiku, D. Y., nebendrata, dėl sveikatos būklės paauglė sunkiai priima socialinį kontaktą, atsisako bendrauti. 2022 m. gegužės 6 d. gautas raštas iš (duomenys neskelbtini) mokyklos Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 89). 2022 m. gegužės 9 d. gautas raštas iš VŠĮ (duomenys neskelbtini) Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 90). Vertinimo metu nustatyti rizikos veiksniai: 29.3.1. vaiko atstovai pagal įstatymą nuolat vengia kontakto su ugdymo įstaigos specialistais, privalomų sveikatos patikrinimų ir pan. ir tai daro neigiamą įtaką vaiko augimo, auklėjimo ir (arba) ugdymo procesui ir vaiko teisių bei geriausių interesų užtikrinimui; 30.7. vaikas turi sveikatos sutrikimų (serga, karščiuoja ar kt.), sužalotas ir negydomas ar turi specialiųjų poreikių, kurių vaiko atstovai pagal įstatymą netenkina, nemato poreikio gydyti arba gydo priemonėmis, kurios kenkia vaikui. Nustatyta, jog reikalinga kompleksinė pagalba, informuoti AV. Anketoje taip pat nurodoma, jog 2022 m. gegužės 3 d. apie 09:45 val. bendraujant telefonu vaiko mama pasakė, kad reikia skambinti jos advokatui ir paprašė

jos netrukdyti. Vaiko mama atsisakė bendrauti su Tarnybos specialistais. Vaiko tėvas galimai dirba užsienyje.

2024 m. kovo 8 d. Tarnyboje buvo gautas pareiškėjų vardu veikiančios jų atstovės A. Y. prašymas „Dėl informacijos pateikimo apie (ne)nustatytus vaiko teisių pažeidimus“ (reg. Nr. (duomenys neskelbtini)), kurio pagrindu buvo prašoma suteikti informaciją, ar nebuvo nustatytas (-i) vaiko teisių pažeidimas (-ai), susijęs (-ę) su tėvų pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu dėl narkotinių (ar psichotropinių) medžiagų, alkoholio vartojimo, smurto ar kitų tėvų veiksmų ar neveikimo, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui, per pastaruosius dvejus metus nuo šio prašymo pateikti informaciją gavimo dienos (toliau – Prašymas, b. l. 115–118).

2024 m. kovo 15 d. Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius pateikė pareiškėjams informaciją Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“ (minėta, toliau – ir skundžiamas Aktas, b. l. 15–19), kurioje nurodyta, jog nustatytas (-i) vaiko teisių pažeidimas (-ai), susijęs (-ę) su vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) jis gyvena, pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu: dėl kitų vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) vaikas gyvena, veiksmų ar neveikimo, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui, t. y. (duomenys neskelbtini) nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai, pažeista galima vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas (duomenys neskelbtini).

Ginčo santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAĮ), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (toliau – ir Švietimo įstatymas), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 504 „Dėl ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – ir Aprašas) ir kiti teisės aktai.

Švietimo įstatymas numato, jog vaikas jo paties ir jo tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu gali pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas būti ugdomas (ugdytis) šeimoje. Pasirinkus ugdymąsi šeimoje, vaiko iki 14 metų tėvai (globėjai, rūpintojai) arba vaikas nuo 14 iki 18 metų, turėdamas tėvų (rūpintojų) rašytinį sutikimą, ir pasirinkta mokykla sudaro mokymo sutartį. <...>. Prieš sutarties dėl vaiko ugdymosi šeimoje sudarymą mokykla, pasitelkdama reikalingus specialistus, įvertina ugdymosi šeimoje sąlygas, vaiko brandos ir žinių lygį. Ugdymosi šeimoje įgyvendinimo tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija (Švietimo įstatymo 381 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys).

Aprašas, reglamentuojantis prašymų dėl ugdymo (ugdymosi) šeimoje pateikimą, tėvų (globėjų, rūpintojų), kurių vaikas ugdomas (ugdosi) šeimoje, pareigas, ugdymosi šeimoje sąlygų, vaiko kompetencijų (brandos) ir mokymosi pasiekimų (žinių) lygio įvertinimą, mokymo sutarties dėl ugdymosi šeimoje (toliau – mokymo sutartis) sudarymo ir nutraukimo pagrindus, mokinių konsultavimą, aprūpinimą mokomąja medžiaga, mokymosi pažangos ir pasiekimų, vaiko socializacijos užtikrinimo periodinį vertinimą, vaikų ugdymo (ugdymosi) šeimoje finansavimą, numato, kad vaikas gali būti ugdomas (ugdytis) šeimoje pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas (Aprašo 1 ir 2 punktai). Pagal Aprašo 7 punktą, prašymas dėl ugdymo (ugdymosi) šeimoje pagal atitinkamą programą ir dokumentai, nurodyti Aprašo 10 punkte <...>, pateikiami į Aprašo 4 punkte nurodytą sąrašą įtrauktos savivaldybės mokyklos vadovui arba nevalstybinės ar valstybinės mokyklos vadovui <...>. Už vaiką iki 14 metų prašymą dėl vaiko ugdymo (ugdymosi) šeimoje ir dokumentus pateikia tėvai (globėjai), o vaikas, kurio amžius yra nuo 14 iki 18 metų, prašymą dėl ugdymosi šeimoje, dokumentus ir rašytinį tėvų (rūpintojų) sutikimą pateikia pats vaikas (Aprašo 9 punktas).

Vienas iš privalomų kartu su prašymu dėl vaiko ugdymo (ugdymosi) šeimoje pateikti dokumentų yra Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgalioto teritorinio skyriaus, kurio veiklos teritorijoje gyvena šeima, informacija apie tai, kad nebuvo nustatytas (-i) vaiko teisių pažeidimas (-ai), susijęs (-ę) su vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) jis gyvena, pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu dėl narkotinių (ar psichotropinių) medžiagų, alkoholio vartojimo, smurto ar kitų vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) vaikas gyvena, veiksmų ar neveikimo, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui, per pastaruosius dvejus metus nuo tėvų (globėjų, rūpintojų) prašymo pateikti informaciją gavimo dienos (Aprašo 10. 5 punktas).

Aprašo III skyriuje detalizuota ugdymosi šeimoje sąlygų, vaiko kompetencijų (brandos) ir mokymosi pasiekimų (žinių) lygio įvertinimo procedūra, apimanti ir Aprašo 10.5 punkte nustatytos informacijos vertinimą, ko pasekoje, vertintojai <...> vadovaudamiesi geriausių vaiko interesų prioriteto principu, suformuluoja raštu argumentuotą bendrą vertinimo išvadą ir ją pateikia mokyklos vadovui (Aprašo 15 punktas). Vaiko priėmimą į mokyklą mokytis ugdymosi šeimoje mokymo proceso organizavimo būdu vykdo mokyklos vadovas ir mokyklos priėmimo komisija, atsižvelgdami į vertinimo išvadą (Aprašo 16 punktas). Taigi, Aprašo 10.5 numatytos informacijos pateikimas iš esmės turi lemiamą reikšmę mokymosi sutarties pagal ugdymą šeimoje mokymo procesą sudarymui.

Bylos duomenimis nustatyta, jog pareiškėjai Prašymu kreipėsi į Tarnybos Klaipėdos apskrities skyrių dėl administracinės paslaugos suteikimo, t. y. Aprašo 10.5 punkte nurodytos informacijos pateikimo. Tokios paslaugos turinys atitinka VAI 19 straipsnio 1 dalies 2 punkto dispoziciją, pagal kurią administracine paslauga laikomi viešojo administravimo subjekto veiksmai išduodant teisės aktų nustatytus dokumentus su valstybės registruose, valstybės informacinėse sistemose, archyvuose ar paties viešojo administravimo subjekto turima informacija.

Taigi administracinių paslaugų suteikimas yra viena iš viešojo administravimo sričių (VAI 6 straipsnio 3 dalis), kurios vykdymas įpareigoja viešojo administravimo subjektą, šiuo atveju Tarnybą, įstatymu nustatytas pareigas atlikti vadovaujantis, ne tik VAI nustatytais įstatymo viršenybės, išsamumo principais, tačiau ir fundamentaliaisiais teisės principais, tokiais kaip teisingumas, protingumas, sąžiningumas ir kitais veiksnių teisėtumo pagrindą reglamentuojančiais teisės taikymo principais. Be kita ko, viešojo administravimo subjektas priimdamas atitinkamo pobūdžio sprendimus yra saistomas pareigos laikytis VAI 10 straipsnio reikalavimų bei gero viešojo administravimo principo.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra jau ne kartą pasisakęs, kad Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas; ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, jog jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-367-502/2022). Tikrinant viešojo administravimo subjekto sprendimą (bendrine prasme) Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio aspektu turi būti nustatyta, ar asmuo, kuriam adresuotas aktas, iš esmės galėjo ir turėjo suvokti (suprasti) priimto sprendimo faktinius ir teisinius pagrindus, jo priėmimo motyvus, ar nebuvo atimta galimybė pareiškėjui suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo ribas, o teismui visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. vasario 22 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eA-105-502/2023). Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo yra pripažintas koordinuojančio ir determinuojančio konstitucinio teisinės valstybės principo dalimi, viena iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių. Valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A552-385/2014).

Komisija, įvertinusi byloje surinktus duomenis, pareiškėjų ir jų atstovės posėdžio metu išsakytus argumentus, pirmiausia pažymi, kad šioje byloje nėra vertinamas Anketos ar jos surašymo metu nustatyto vaiko teisių pažeidimo fakto egzistavimas, jo pagrįstumas ir teisėtumas. Šios administracinės bylos dalykas yra Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus veiksmų išduodant pareiškėjas skundžiamą Aktą su įrašu apie nustatytą vaiko teisių pažeidimą teisėtumas.

Nagrinėjamoje byloje pareiškėjai, ginčydami Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus veiksmus 2024 m. kovo 15 d. išduodant informaciją Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“ su įrašu apie (duomenys neskelbtini) nustatytus galimai nesmurtinius vaiko teisių pažeidimus į tinkamas gyvenimo sąlygas (pažeidimas fiksuotas (duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketoje Nr. (duomenys neskelbtini)), iš esmės neigia minėto

pažeidimo egzistavimą vadovaudamiesi Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. rugsėjo 13 d. nutarimu administracinio nusižengimo byloje Nr. (duomenys neskelbtini) ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus 2022 m. birželio 30 d. bei 2023 m. spalio 27 d. pažymomis, šiuose dokumentuose padarytomis išvadomis bei į bylą pateiktais medicinos, ugdymo įstaigų, sveikatos specialistų dokumentais. Pareiškėjai neigia Anketoje nustatytus duomenis apie galimą vaiko teisių pažeidimą, jo nesocializuojant, kas gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui. Be to, pažymi, kad iš Anketos duomenų nėra aiškus vaiko teisių pažeidimas bei jo turinys. Nurodo, jog Tarnyba, turėdama vaiko tėvų (įstatyminių atstovų) duomenis, galėjo juos tinkamai supažindinti su Anketa ir jos turiniu arba Anketą pateikti pareiškėjų atstovei, kaip to prašė vaiko mama. Tačiau Anketos tėvams Tarnybos Klaipėdos apskrities vaiko teisių skyrius nepateikė susipažinimui nei šio administracinio akto priėmimo metu, nei vėliau. Anketa susipažinimui nepateikta nei su šioje byloje skundžiamu Aktu, nors pareiškėjams neigiamas pasekmes sukeliantis įrašas Akte tiesiogiai kildinamas būtent iš Anketos turinio. Atkreipia dėmesį į tai, kad Anketoje nustatyti rizikos veiksniai visiškai nesusieti su pareiškėjų vaiko situacija ar pareiškėjų veiksmais vaiko atžvilgiu, taip pat dalis šeimos asmens duomenų, susijusių su sutuoktinių statusu, nurodyti neteisingai.

Atsakovės atstovė Komisijos posėdžio metu pritarė atsiliepime išdėstytai pozicijai, kad priimant Aktą buvo vadovaujama galiojančiais ir nenuginčytais Anketos ((duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketa Nr. (duomenys neskelbtini)) duomenimis, kurie įrašyti į Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų bazę, kurioje nurodyta informacija ir duomenys apie nepilnametės D. Y. atžvilgiu nustatytus vaiko teisių pažeidimus, t. y. (duomenys neskelbtini) nustatytus galimus nesmurtinius vaiko teisių pažeidimus – galimai pažeista vaiko teisė į tinkamų gyvenimo sąlygų užtikrinimą.

Komisija, vertindama byloje skundžiamo Akto (b. l. 15-16) turinį, Anketos (b. l. 81-88) duomenis ir į bylą pateiktą Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų bazės išrašą (b. l. 91-92) turinį, daro išvadą, kad Akte nurodyto vaiko teisių pažeidimo turinys – nustatytas (-i) vaiko teisių pažeidimas (-ai), susijęs (-ę) su vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) jis gyvena, pareigų nevykdymu ar netinkamu jų vykdymu: dėl kitų vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą, su kuriuo (-iais) vaikas gyvena, veiksnių ar neveikimo, kurie gali turėti įtakos vaiko teisės į mokslą užtikrinimui, t. y. (duomenys neskelbtini) nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai, pažeista galima vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas (duomenys neskelbtini) – neatitinka įrašė nurodyto dokumento – Anketos duomenų turinio. (duomenys neskelbtini) surašytoje Anketoje vaiko teisių pažeidimas iš viso nenustatytas, tačiau išdėstyti du rizikos veiksniai: 29.3.1. vaiko atstovai pagal įstatymą nuolat vengia kontakto su ugdymo įstaigos specialistais, privalomų sveikatos patikrinimų ir pan. ir tai daro neigiamą įtaką vaiko augimo, auklėjimo ir (arba) ugdymo procesui ir vaiko teisių bei geriausių interesų užtikrinimui; 30.7. vaikas turi sveikatos sutrikimų (serga, karščiuoja ar kt.), sužalotas ir negydomas ar turi specialiųjų poreikių, kurių vaiko atstovai pagal įstatymą netenkina, nemato poreikio gydyti arba gydo priemonėmis, kurios kenkia vaikui.

Tarnybos atstovė paaiškino, kad pažeidimas Anketoje nefiksuotas (pastaba, Akte įrašytas pažeidimas motyvuojamas tik Anketos duomenimis), o pagal galiojusią tvarką įrašytas Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje. Tačiau, pažymima, jog iš minėtos sistemos išrašų matyti, kad nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai (galimai pažeista vaiko teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas) fiksuoti taip pat ne Anketos pagrindu, o 2022 m. balandžio 29 d. pranešimo pagrindu, kurio metu dar net nebuvo įvertintas nustatyto pažeidimo fakto egzistavimas. Taip pat iš minėtų duomenų nėra aišku koks konkretus vaiko teisės į gyvenimo sąlygas pažeidimas padarytas, ar dėl to buvo priimti kokie nors valinio pobūdžio institucijos sprendimai vaiko įstatyminių atstovų atžvilgiu.

Esant šioms nustatytoms aplinkybėms, pareiškėjų skundžiamas Aktas, kuris grindžiamas ne tais duomenimis, kurie nurodyti skundžiamame dokumente (pažeidimas fiksuotas ne (duomenys neskelbtini) Vaiko situacijos vertinimo anketoje Nr. (duomenys neskelbtini), o 2022 m. balandžio 29 d. pranešimo apie galimą vaiko teisių pažeidimą pagrindu Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje) Komisijos vertinimu neatitinka VAĮ administraciniam aktui keliamų reikalavimų. Akte nurodyti duomenys yra neaiškūs, netikslūs, dviprasmiški ir prieštaringi byloje surinktai informacijai, todėl Komisijos nuomone, Aktas naikintinas kaip neteisėtas, neatitinkantis VAĮ nustatytų reikalavimų,

o Tarnybos veiksmai išduodant minėtą Aktą su klaidinančia ir netikslia informacija, prižįstami kaip neatitinkantys gero viešojo administravimo principo reikalavimų.

Pareiškėjai skundo išvestiniu reikalavimu Komisijos prašo įpareigoti atsakovę išduoti nustatytos formos pažymą, patvirtintą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2020 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. BV-226, kurioje nurodyti informaciją apie nenustatytą vaiko, D. Y., a. k. (duomenys neskelbtini), teisių pažeidimą. Šiuo aspektu pažymima, kad Komisija nėra viešojo administravimo subjektas ir neatlieka viešojo administravimo atitinkamoje srityje, todėl negali nei pati priimti konkretaus turinio administracinį sprendimą, nei įpareigoti tą atlikti viešojo administravimo subjektą. Atsižvelgiant į tai, išvestinis pareiškėjų reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus tenkintinas iš dalies ir atsakovė Tarnyba įpareigojama iš naujo išnagrinėti pareiškėjų 2024 m. kovo 8 d. prašymą „Dėl informacijos pateikimo apie (ne)nustatytus vaiko teisių pažeidimus“ bei pateikti teisės aktus atitinkančią tikslią ir teisingą informaciją.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1, 3 punktais, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

pareiškėjų X. Y. ir Z. Y. skundą atsakovei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024 m. kovo 15 d. informacijos Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus tenkinti iš dalies.

Panaikinti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus 2024 m. kovo 15 d. informaciją Nr. (duomenys neskelbtini) „Apie (ne)nustatytą vaiko teisių pažeidimą“.

Įpareigoti atsakovę Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos iš naujo išnagrinėti pareiškėjų 2024 m. kovo 8 d. prašymą „Dėl informacijos pateikimo apie (ne)nustatytus vaiko teisių pažeidimus“ ir teisės aktų nustatyta tvarka priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkančią sprendimą.

Kitoje dalyje skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka

Posėdžio pirmininkė

Inga Drąsutavičienė

Komisijos nariai

Evaldas Ambrozaitis

Vilija Astrauskienė